

Tekenen in de Tijd 198

7-13 mei 2023

Deze zondag preekte Erik Borgman in Zwolle. Hij hoorde zichzelf zeggen dat de toekomst van de kerk niet afhangt van wat wij behouden, maar van de vrijheid waarmee wij de toekomst ontvangen die onmogelijk leek, maar ons gegeven blijkt te worden. Dit geldt ook in eigen huis.

Het prettige van regelmatig ook in andere dan je eigen geloofsgemeenschap preken, is allereerst dat je van nabij ziet hoe de zaken elders lopen. Daar leer je van. Maar je zegt bovendien buiten de deur soms dingen, die in eigen kring niet zo makkelijk uit je mond komen. Je kunt met andere woorden ontdekken dat je ook tegen jezelf staat te preken. Het is dan de moeite waard te luisteren.

Deze zondag mocht ik de overweging houden in de Dominicanenkerk in Zwolle. De Zwolse gemeenschap verkeert in een ingrijpende overgangsfase. Het klooster is verkocht en voor de activiteiten vanuit de kerk blijft maar een heel klein gedeelte over van de ruimte die vroeger beschikbaar was. Bovendien wordt het klooster ingrijpend verbouwd en gaan de broeders die er wonen, de komende week verhuizen. Tijdelijk, zo is de bedoeling. Het idee is dat ze weer terugkomen en er is ook voor de toekomst woonruimte in het klooster voorzien. Maar wanneer? Kortom: grote onzekerheid voor wat lang een bloeiende gemeenschap was met aantallen kerkgangers waar anderen met jaloezie naar keken. Zoals heel veel parochies en geloofsgemeenschappen al eerder, worden ook de Zwollenaren nu hardhandig geconfronteerd met wat toch vooral afbraak lijkt.

We lijken aan het einde van een tijdperk te leven en niemand lijkt ook maar enig zicht te hebben op wat er komt.

We lazen in Zwolle op de vijfde zondag van Pasen uit de zogenoemde afscheidsrede, de toespraak die Jezus in het Johannesevangelie houdt aan de vooravond van zijn lijden en dood. 'Jullie moeten je niet zo laten verontrusten', zo begon de evangelielezing. 'Jullie geloven in God; geloof zo ook in Mij' (Johannes 14,1). Omdat ik bij mijn voorbereidingen Zwolle voor ogen had, realiseerde ik mij hoe treffend deze aansporing van Jezus is in de huidige situatie van de kerk. Enkele verzen verderop komt Jezus tot de uitspraak: 'Ik ben de weg, de waarheid en het leven' (vers 6). Het lijkt bedoeld als een aanwijzing over hoe wij zouden moeten omgaan met onze onzekerheid. Dit is wat ik in zijn aanwijzingen hoorde en de mensen in Zwolle verkondigde:

Als Jezus' leerlingen vragen wat het doel is van hun leven, waar ze zich op moeten richten om hun leven op koers te houden, dan zegt Jezus: kijk naar mij, dan zie je wie God is en het is naar God dat je op weg bent. Als zijn leerlingen vervolgens vragen hoe zij dat doel moeten bereiken, dan zegt Hij: doe zoals Ik, want Ik ben de weg. Hij is de route *en* Hij is de bestemming. Hij laat bovendien ook nog weten dat Hij 'de waarheid' is, degene die ervoor zorgt dat de weg onze authentieke weg is. Het doel is niet *one size fits all*. Zijn weg is de weg van *ons* leven, het doel is het doel van *ons* bestaan.

Nu wordt in reclames van kledingmerken of keukenverkopers vaak beloofd dat ze precies datgene hebben dat bij jou past. Maar bij Jezus is het andersom. Wie zijn

weg gaan en zich daardoor laten vormen, die ontdekken hoe God haar of hem echt bedoelt, wie zij of hij is en kan worden.

Gelovig gesproken bereiken we ons doel door onze weg te gaan en al gaande onszelf te laten veranderen in wie we met het oog op het doel moeten zijn. Het punt is nu, dat dit geldt in *elke* situatie waarin een gemeenschap van volgelingen van Jezus kan verkeren: in situaties van glans en groei en in situaties van geploeter en pijnlijke krimp. In dit laatste geval is het gevaar groot dat wij in onszelf keren. Wij dreigen te vergeten dat wij gelovig gesproken nooit leven van wat mogelijk is, maar van het onmogelijke dat niettemin toch blijkt te kunnen gebeuren. Wat op dit punt voor de mensen van Zwolle geldt, geldt ook ons in het Huis van Dominicus.

Het betekent dat wij ons dus niet moeten richten op het behouden van wat wij ooit dachten te hebben, hoe dierbaar de herinneringen daaraan ons ook zijn en hoezeer het ook pijn doet om los te laten wat niet alleen vertrouwd was, maar ook goed. Wij moeten onszelf vrij maken om ten volle te kunnen inspelen op het onverwachte en het onmogelijke als dat gebeurt. Ik kon het als relatieve buitenstaander tegen onze Zwolse broeders en zusters zeggen, maar we moeten het ook in Utrecht misschien iets vaker tegen elkaar zeggen. Ik moet het misschien iets vaker zeggen, want het is voor mij een aangelegen punt. Wij weten niet wat er moet gebeuren en wat er precies van ons gevraagd wordt met het oog op de toekomst. Dit kan echter naar mijn overtuiging alleen maar aan het licht komen als wij de weg blijven gaan die Jezus is gegaan, de weg die hij naar eigen zeggen is. Dat betekent dat wij elkaar zien en dragen, elkaar helpen onze weg te gaan en zo nodig voor elkaar te zorgen. En dat we het vermogen hiertoe ontvangen als genade en in dank hiervoor Gods lof zingen.

Volgens het Matteüsevangelie zegt Jezus tegen zijn leerlingen dat zij zich niet al te druk moeten maken over voedsel, kleding en huisvesting. Hetzelfde geldt naar mijn overtuiging voor het aantal kerkgangers, de kwaliteit van de zang en de staat van ons kerkgebouw. Niet dat deze dingen niet belangrijk zijn, maar het gaat om de juiste volgorde. Zoek eerst het koninkrijk van God en zijn gerechtigheid, zegt Jezus, dan krijg je al die andere dingen erbij, want jullie hemelse Vader weet wel dat je deze dingen nodig hebt (Matteüs 6,31-32). Dat ontzorgt. Het geeft de ademruimte en de vrijheid die wij nodig hebben. Ruimte en vrijheid om Gods toekomst te ontvangen waar de aanzetten ervoor zich ook maar voordoen. Het is van deze vrijheid dat wij naar mijn overtuiging leven en die ons uiteindelijk verbonden houdt met Jezus en zijn Vader. Want 'waar de Geest van de Heer is, daar is vrijheid' (2 Korintiërs 3,16).

Erik Borgman, lekendominicaan
voorzitter van de programmaraad van het Huis van Dominicus in Utrecht

de volledige tekst van de overweging van zondag 7 mei in Zwolle verschijnt in de loop van de week hier: <https://www.dominicanenzwolle.nl/inspiratie>